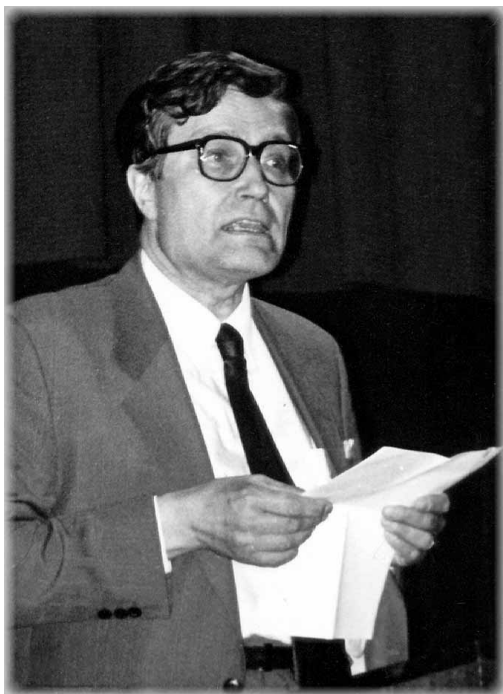

SOOME RAHVUSARHIIVI PEADIREKTOR KARI TARKIAINEN – 60

Kari Tarkiainen. Foto Peep Pillak

Peadirektor Kari Tarkiainen sai kuuekümneseks mõõdunud aasta 14. juunil. Soome Rahvusarhiivis tähistati seda sündmust juba 12. juunil, mil päevakangelast õnnitlesid arhiivid ja arhivaarid, samuti esindajad haridusministeeriumist, teadus- ja teistest arhiividega seotud asutustest.

Kari Tarkiainen astus Helsingi Ülikooli 1956. aastal. Põhiainena õppis ta Soome ajalugu ja tema esimeseks akadeemiliseks õpetajaks oli Eino Jutikkala. Filosoofiakandidaadiks sai Tarkiainen 1964. ja litsentsiaadiks 1969. aastal. Elades 1964. aastast alaliselt Rootsis, jätkas ta õpinguid Uppsala Ülikoolis, kus tema põhiline akadeemiline juhendaja oli Sten Carlsson. Rootsi kodakondsuse sai Kari Tarkiainen 1971. aastal.

Ajaloolasena on Tarkiainen keskendunud põhiliselt kolmele teemale: rootslaste arusaamadele Venemaast XVI-XVII sajandil, ajaloolistele biograafiatele ja rootsisoomlaste ajaloole. Esimesena nimetatud teemal kaitses Tarkiainen 1974. aastal Uppsalas doktoriväitekirja "*Vår Gamble Arffinde Ryssen*". Synen på Ryssland i Sverige 1595-1621. Väitekirja aluseks oli kümme artiklit, mis ilmusid aastatel 1969-1974. Juba siis oli selge tulevase arhivaari huvi uurimistöö vastu arhiivis. Väitekirja põhines mitmekülgse allikmaterjalil, mille kogumine oli nõudnud põhjalikku tööd arhiivides. Väitekirjas proovis Tarkiainen ulatuslikul arhiivimaterjalil mentaliteediajalooliste meetodite paikapidavust antud teemal. Tarkiainen paistab silma kui suurepärase toimetaja ja tekstitöötaja, kes esitab uurimustulemused lugejale auditaval ja huviarataval viisil.

Tarkiaise biograafilistest uurimustest tuleb mainida Porvoo piiskopi Jacob Magnus Alopease elulugu, mis avaldati 1985. aastal. Alopeas on Tarkiaise emapoolne vaarisa. Kirjandusteadlane Viljo Tarkiainen aga vanaisa, kelle eluloo ta avaldas 1987. aastal. 1985. aastal oli Kari Tarkiainen lõpule viinud Viljo Tarkiaise poolelijäänud uurimuse Soome usupuhastajast Mikael Agricolast. Tellimustööna on Tarkiainen välja andnud kaks ulatuslikku osa teosest *Finnarnas historia i Sverige* (1990 ja 1993), ka kolmandas osas on tema panus märgatav. 1997. aastal välja antud Paavo Haavikot käsitlevas teoses on Tarkiainen esinenud kirjan-duse uurijana.

Tarkiaisest sai Rootsi Riigiarhiivi abiametnik 1971. aastal, ta tõusis karjääriredelil arhiivinõuni-ku ametikohani. Tema ametikohustused olid esialgu seotud XVI ja XVII sajandi arhivaalidega, aja möödudes laienesid need aga arhiivimoodustajate asutuste juhendamisele, konserveerimisele ja mikrofilmimisele, näituste korraldamisele ja publikseerimisele, koolitusele ja uurijate teenindamisele. Usina kirjutajana produtseeris ta ka arhiiviteadust ja üldiseid arhiivialaseid probleeme puudutavaid artikleid, millest tuleb mainida uurimusi Fincke koopiraamatutest (1980) ja K. A. Gottlundi tegevusest dokumentide kogujana Rootsis 1820.-1830. aastatel (1981). Kui Tarkiainen 1996.

aastal Rootsist tagasi Soome siirdus, siis oli temast saanud mitmekülgselt koolitatud arhivaar. Seoses sellega on korduvalt arvamust avaldatud, et nii on Rootsi maksnud lõpuks tagasi võla, mis võeti siis, kui 1846. aastal nimetati soomlasest õigus- ja majandusteadlane professor Johan Jakob Nordström Rootsi Riigiarhiivi juhatajaks.

Peadirektor Tarkiainen on võrratu stiili- ja vormimeister. Sõnakunsti valdamine on temast teinud tuntud kirjamehe ja esineja. Tarkiainen on osa võtnud kultuuripoliitilistest ja kirjanduslikest diskussioonidest juba õpinguaegadest alates.

Rootsi aastatel oli Tarkiaisel ka tähtis vahendaja roll. Páris paljud soomlastest uurijad, üliõpilased ja teised Stockholmis käinud mäletavad teda suurepärase giidina tutvustamas nii Rootsi Riigiarhiivi kui ka Stockholmi linna. Svenska Dagbladetis ilmunud artiklites hoidis ta rootsi lugejat usinasti kursis Soome eluolu, kultuuri ja ajaloo uurimisega.

Tarkiainen huvitus juba Rootsis oldud aastatel Baltimaadest. Ta hoidis tihedat sidet Stockholmis tegutseva Balti Arhiivi ja selle esindajatega. Kui Baltimaad taas iseseisvusid, sai ta alustada Rootsi ja Baltimaade arhiiviasutuste koostöö arendamist juba täiesti uues olukorras. Soome siirdumisel on see huvi ja koostöö jätkunud, nüüd juba Soome arhiividest lähtuvalt. Esmatähtsad on muidugi olnud suhted Eestiga.

Seoses tähtpäevaga kinkisid Soome arhiivid ja Arhivaaride Ühing juubilarile esimese eksemplari talle pühendatud koguteosest *Musarum Minister*. Peadirektor Tarkiaise mitmekülgsus nähtub ka koguteose ainevaldkondade ulatuslikkusest. Publikatsioon on 25 artiklit, mis haakuvad Tarkiaise mitmeladse tegevuse või tema produktiooni aspektidega. Nii ulatub teose artiklite spekter XVI sajandi allikate publitseerimise probleemidest kuni elektrooniliste dokumentide käsitlemiseni. Koguteoses oleva õnnitlejate nimekirja vahendusel annavad peaaegu viissada üksikisikut ja asutust või organisatsiooni üheksast eri maast edasi oma parimad soovid. Raamatu lõpus on toodud Tarkiaise mitmekülgse loominguga biograafia.

Raimo Pohjola

Soome keelest tõlkinud
Peep Pillak

AJALOOLINE AJAKIRI 74+3+22+1

Ajaloolise Ajakirja peatoimetaja Aadu Must.
Foto Peep Pillak

Läinud aasta septembri lõpus esitles professor Aadu Must Tartu Ülikooli Klassikalise Muinas- teaduse Muuseumi ruumes Ajaloolist Ajakirja. Ajaloohuvilisel võib tekkida küsimus: Ajalooline Ajakiri lõpetas ju ilmumise 1940. aastal?

Tõepoolest, ajavahemikus 1922 kuni 1940 ilmus 74 numbrit Ajaloolist Ajakirja. Nõukogude okupatsiooni ajal, 1941. aastal "reorganiseeritud" Ajaloolise Ajakirja baasil ilmunud kolme numbrit Ajaloo Ajakirja võib aga pidada ainult surmaelseks ohheks. Ja pärast seda jäidki ajaloolased ajakirjast ilma.

Alates 1958. aastast räägiti korduvalt ajaloolise ajakirja taaskäivitamise vajadusest, paraku jooksid kõik selles suunas tehtud katsed õige pea liiva. Ajaloolased pidid aastakümneid käima oma ajalooliste artiklitega teiste perioodiliste väljaannete toimetustes, müts näpus, tüütamas keelemehi, kirjandusteadlasi, looduseuurijaid ja kõikvõimalikke teisi "väljundiga" õpetlasi. Et oma kirjatükkidega